

Spis treści

Łukasz Damurski

Wprowadzenie 9

Łukasz Damurski, Jacek Pluta, Jerzy Ładysz,
Wawrzyniec Zipser, Magdalena Mayer-Wydra

1. Podstawy teoretyczne	13
1.1. Ośrodki usługowe w obszarach zurbanizowanych	15
1.1.1. Rola usług w gospodarce XXI wieku	15
1.1.2. Mechanizm koncentracji i hierarchia ośrodków usługowych	16
1.1.3. Problem suburbanizacji i decentralizacji	18
1.1.4. Problem kurczenia się miast	21
1.1.5. Lokalność usług	22
1.1.6. Przekształcenia sektora usługowego w miastach polskich	24
1.1.7. Determinanty rozwoju sektora usługowego	26
1.1.8. Prywatyzacja i liberalizacja usług publicznych	27
1.2. Geneza i definicja lokalnego centrum usługowego	28
1.2.1. Pierwotny LCU	28
1.2.2. Definicja lokalnego centrum usługowego	33
1.3. Lokalne centrum usługowe we współczesnym dyskursie urbanistycznym	34
1.3.1. Nowe trendy w projektowaniu osiedli mieszkaniowych	34
1.3.2. Pojęcie standardu wyposażenia w usługi	37
1.3.3. W poszukiwaniu normatywu urbanistycznego	38
1.3.4. LCU a zjawisko kurczenia się miast	40
1.4. Społeczne funkcje LCU	40
1.4.1. Wprowadzenie	40
1.4.2. Repertuar potrzeb realizowanych w osiedlu	41
1.4.3. Usługi a jakość życia	44
1.4.4. Rola osiedla mieszkaniowego w życiu społecznym	46
1.4.5. Komerccjalizacja stylu życia	47
1.4.6. Kwestia sąsiedztwa	51
1.4.7. Zbiorowość obsługiwana przez LCU	52
1.4.8. Silne społeczności lokalne	55
1.5. Lokalność i nielokalność	56
1.5.1. Wymiar biologiczny	57
1.5.2. Wymiar społeczny	59
1.5.3. Wymiar geograficzno-konsumpcyjny	63
1.6. LCU jako przestrzeń publiczna	67
1.6.1. Czym jest przestrzeń publiczna?	67
1.6.2. Społeczne znaczenie przestrzeni publicznych	70
1.6.3. Rola zieleni	70
1.6.4. Formy przestrzenne LCU	71
1.6.5. Program funkcjonalny	74
1.6.6. Żywotność (<i>livability</i>) osiedli mieszkaniowych	76

1.7. Klasyfikacja usług	77
1.8. Efektywność ekonomiczna usług	79
1.8.1. Usługi w ekonomii i w gospodarce przestrzennej	79
1.8.2. Efektywność usług rynkowych i nierynkowych	80
1.8.3. Wspieranie działalności LCU ze środków publicznych	82
1.9. LCU jako przedmiot polityki samorządowej	83
1.9.1. Interesariusze w LCU	83
1.9.2. Zarządzanie ośrodkami usługowymi w miastach	85
1.10. Dostępność usług	88
1.10.1. Koncepcja dostępności	88
1.10.2. Dostępność jako przedmiot badań naukowych	91
1.11. Usługi a koncepcja spójności terytorialnej	93
1.11.1. Definicja i dylematy interpretacyjne	93
1.11.2. Terytorialne podejście do rozwoju	94
1.11.3. Skalowalność spójności terytorialnej	96
1.12. Konwersja i hybrydyzacja usług	97
1.12.1. Kompresja czasoprzestrzenna, <i>telepolis</i> i <i>e-topia</i>	97
1.12.2. Między koncentracją a rozproszeniem	100
1.12.3. Czynniki rozwoju usług internetowych	101
1.12.4. Usługi online i offline – podobieństwa i różnice	102
1.12.5. Konwersja, hybrydyzacja i ich konsekwencje	105
1.13. Luki w dotychczasowej wiedzy i teza badawcza	107
1.14. Konceptualizacja problematyki LCU	109

Łukasz Damurski, Jacek Pluta, Wawrzyniec Zipser,
Jerzy Ładysz, Magdalena Mayer-Wydra

2. Metody badań	113
2.1. Specyfika badań nad osiedlami	115
2.2. Cel badań	116
2.3. Strategia <i>mixed-methods research</i>	117
2.4. Program i zakres badań	118
2.5. Kryteria wyboru lokalizacji do badań	121
2.5.1. Wybór gmin reprezentujących różne konteksty osadnicze	121
2.5.2. Wybór lokalizacji do badań szczegółowych (studia przypadku)	123
2.6. Siedem studiów przypadku	125
2.6.1. Warszawa: ul. Mołdawska	125
2.6.2. Wrocław: pl. Pereca	125
2.6.3. Ostrów Wielkopolski: ul. Waryńskiego, Śmigielskiego i Paderewskiego	126
2.6.4. Siechnice: Rynek	126
2.6.5. Zabierzów: ul. Kolejowa i ulice sąsiednie	127
2.6.6. Kopenhaga: Sydhavn	127
2.6.7. Praga: Prosek	128
2.7. Delimitacja przestrzeni LCU	128
2.8. Inwentaryzacja urbanistyczna	132
2.9. Ankiety z użytkownikami LCU (PAPI)	133
2.10. Ankiety z usługodawcami (PAPI)	136

2.11. Obserwacja (mapowanie behawioralne)	137
2.12. Wywiady z interesariuszami LCU (IDI)	139
2.13. Badania dostępności czasowej i przestrzennej	140
2.14. Waloryzacja przestrzeni przez użytkowników	143
2.15. Analiza treści dokumentów polityki samorządowej	145
2.16. Agregacja danych	146
<i>Łukasz Damurski, Jacek Pluta,</i>	
<i>Wawrzyniec Zipser, Magdalena Mayer-Wydra</i>	
3. Wyniki badań empirycznych	147
3.1. Profil użytkownika i usługodawcy w LCU	149
3.1.1. Profil użytkownika według mapowania behawioralnego	149
3.1.2. Profil użytkownika według ankiet	151
3.1.3. Profil usługodawcy	153
3.2. Forma przestrzenna LCU	156
3.2.1. Lokalizacja	156
3.2.2. Typologia form przestrzennych LCU	158
3.2.3. Wyposażenie przestrzeni publicznych	159
3.3. Funkcje pełnione przez LCU	160
3.3.1. Aktywność użytkowników w przestrzeniach publicznych	160
3.3.2. Bilans funkcji LCU w oglądzie użytkowników	163
3.3.3. Funkcjonalność LCU w ocenie usługodawców	173
3.3.4. Katalog usług	181
3.3.5. Preferencje przestrzenne użytkowników i usługodawców	183
3.3.6. Rola internetu	188
3.4. Dostępność czasowa i przestrzenna LCU	192
3.4.1. Wzorzec mobilności użytkownika LCU	192
3.4.2. Optymalny zasięg obsługi (<i>catchment area</i>)	198
3.4.3. Czasowa i przestrzenna dostępność usług	202
3.4.4. Relacje między rozmieszczeniem usług a lokalizacją przystanków komunikacji zbiorowej	211
3.5. Planowanie przestrzenne w LCU	216
3.5.1. Interesariusze	216
3.5.2. Dokumenty planistyczne	218
<i>Łukasz Damurski, Jacek Pluta, Wawrzyniec Zipser</i>	
4. Model lokalnego centrum usługowego	221
4.1. Globalne wyzwania, lokalne rozwiązania	223
4.2. Główne założenia modelu LCU	224
4.3. Pięć reguł LCU	228
4.3.1. Reguła 1: węzłowa lokalizacja	228
4.3.2. Reguła 2: dostępność piesza	229
4.3.3. Reguła 3: lokalność i tożsamość miejsca	230
4.3.4. Reguła 4: funkcje dedykowane konkretnej społeczności	231
4.3.5. Reguła 5: adekwatna struktura przestrzenna	234
4.4. Strategia działania, czyli jak stworzyć LCU i jak nim zarządzać	235
4.5. LCU warunkiem tworzenia silnej społeczności lokalnej	238
4.6. LCU w służbie spójności terytorialnej	239

Łukasz Damurski

Podsumowanie	241
Wkład w dotychczasowy stan wiedzy	241
Ograniczenia przeprowadzonych badań	243
Kierunki dalszych badań	244
Bibliografia	247
Załączniki	261
Przykładowy kwestionariusz ankiety wśród użytkowników LCU	261
Przykładowy kwestionariusz ankiety wśród usługodawców w LCU	266
Przykładowy scenariusz wywiadu z interesariuszami	271
Przykładowy arkusz obserwacji	273
Wykaz rycin i tabel	275